

ข้อเสนอแนะ

จุดประสงค์ของการจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ เพื่อรักษาทรัพยากรซึ่งเป็นธรรมชาติเดิมให้คงอยู่ถาวรตลอดไป เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษา และความรื่นรมย์ของประชาชนชั่วนิรันดร์ ท่านก็เป็นผู้หนึ่งที่สามารถช่วยทางราชการได้ โดยปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้คือ :

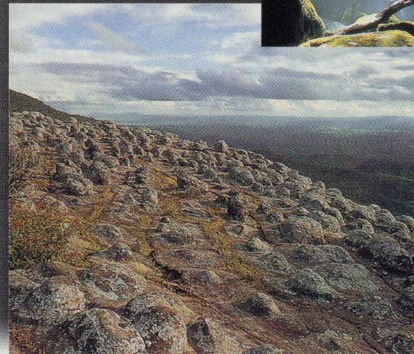
- ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ต้องไม่เข้าไปยึดครองแผ้วถางป่า เก็บแร่ เก็บดิน หิน พรรณไม้ รวมทั้งของป่าทุกชนิด
- ไม่ล่าสัตว์ และไม่นำสัตว์ทุกชนิดเข้าไปในเขตอุทยานแห่งชาติ
- ไม่ส่งเสียงดังจนเป็นที่รบกวนแก่นักท่องเที่ยวและสัตว์ป่า
- ช่วยระมัดระวังมิให้เกิดไฟไหม้ป่า หากมีความจำเป็นต้องก่อไฟ เมื่อเสร็จแล้วกรุณาช่วยดับไฟให้เรียบร้อย
- ทิ้งขยะมูลฝอยในที่ที่จัดไว้
- ไม่ควรขีดเขียน ปิดประกาศโฆษณาใดๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ

อุทยานแห่งชาติ

ภูหินร่องกล้า

ดินแดนแห่งธรรมชาติ และ รอยประวัติศาสตร์การสู้รบ

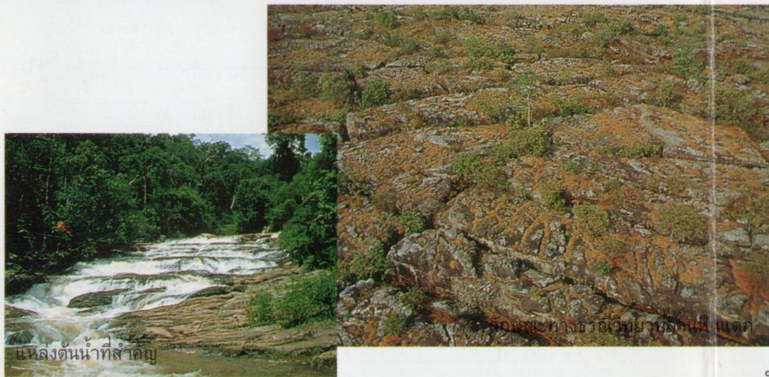
จ.พิษณุโลก , เลย

ส่วนอุทยานแห่งชาติ
สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
กรมป่าไม้

สภาพภูมิประเทศของภูหินร่องกล้า

แหล่งต้นน้ำที่สำคัญ

ลักษณะทางธรณีวิทยาที่ลานหินแตก

อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า เป็นอุทยานแห่งชาติเพียงไม่กี่แห่งของประเทศไทยที่รวบรวมเอาประวัติศาสตร์ของการสู้รบอันก่อให้เกิดการสูญเสียเลือดเนื้อของคนไทยด้วยกันเองที่ประเมินค่ามิได้ และความสวยงามของธรรมชาติทั้งทางธรณีวิทยาและทัศนียภาพอันเป็นปฏิมากรรมที่เกิดจากการผสมผสานของผืนป่าที่สมบูรณ์ และความเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติซึ่งเป็นปัจจัยให้ภูหินร่องกล้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาธรรมชาติที่มีคุณค่าและมีความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย

ภูหินร่องกล้า ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2527 ครอบคลุมพื้นที่ 191,875 ไร่ ของสองจังหวัด คือ จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเลย เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 48 ของประเทศไทย

ประวัติและความเป็นมา

หากย้อนอดีตไปในราวปี พ.ศ. 2511–2515 เทือกเขาภูหินร่องกล้าเคยเป็นฐานที่มั่นของการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ จนก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงทางการเมืองขึ้น ล่วงเข้าสู่กลางปี พ.ศ. 2525 ทางราชการจึงเปิดยุทธการภูขวางเข้ายึดภูหินร่องกล้า ทว่าไม่สำเร็จเนื่องจากชัยภูมิอันเป็นที่มั่นของ ผกค. ตั้งอยู่กลางหุบเขาสูงชัน และปกคลุมไปด้วยป่ารกทึบ ทางกองบัญชาการทหารบกจึงเปลี่ยนแผนยุทธการใช้นโยบายที่ 66/2523 และคำสั่งที่ 65/2525 เข้าปฏิบัติการจนเป็นผลให้พรรคคอมมิวนิสต์ได้รับความกดดันและมีบางส่วนเข้ามอบตัวต่อรัฐบาล

บรรดามวลชนของ ผกค.ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าม้งได้กลับใจ ไม่ให้ความร่วมมือกับ ผกค. ทำให้แกนนำส่วนใหญ่ละทิ้งฐานที่มั่นไป หลังจากนั้นพื้นที่ของภูหินร่องกล้าได้เริ่มการพัฒนา โดยการตัดถนนผ่านใจกลางหุบเขา ต่อมากองทัพภาคที่ 3 ได้ร่วมมือกับกรมป่าไม้เพื่อจัดตั้งป่าภูหินร่องกล้าเป็นอุทยานแห่งชาติ

ในเดือนมกราคม 2526 กรมป่าไม้ได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปสำรวจพื้นที่และข้อมูลเบื้องต้น ผลสำรวจสรุปได้ว่า ผืนป่าดังกล่าวมีสภาพภูมิประเทศที่สวยงามเป็นป่าต้นน้ำลำธาร ประกอบกับพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ เหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ จึงมีการกำหนดป่าบริเวณภูหินร่องกล้า ในท้องที่ตำบลบ่อโพธิ์ ตำบลเนินเพิ่ม ตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และตำบลสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ให้เป็นอุทยานแห่งชาตินับตั้งแต่นั้นมา

ฐานที่มั่นของทหาร
บริเวณภูหินร่องกล้า

ทหารขณะเข้าปฏิบัติการยึดภูหินร่องกล้า

ลักษณะของภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของภูหินร่องกล้า เป็นแนวเทือกเขาสูงชันสลับซับซ้อนทอดตัวยาวจากทิศเหนือสุดติดชายแดนลาวด้านแขวงไชยบุรี ลงมาทางด้านทิศใต้ในเขตจังหวัด–เพชรบูรณ์ นอกจากนี้ภูหินร่องกล้ายังทำหน้าที่เปรียบเสมือนปราการธรรมชาติกั้นเขตแดนระหว่างอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยอีกด้วย ในเทือกเขาภูหินร่องกล้าประกอบด้วยยอดเขาที่สำคัญหลายยอด เช่น ภูแผงม้า ภูลมโล ภูหินร่องกล้า โดยมีภูหมันขาวเป็นยอดเขาที่สูงที่สุด สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,800 เมตร รองลงมาคือ ภูลมโล สูงประมาณ 1,664 เมตร และภูหินร่องกล้า สูงประมาณ 1,614 เมตร เทือกเขาเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดของแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญหลายสาย อาทิ ห้วยน้ำไซ ห้วยน้ำขมึน ห้วยออมสิงห์ ห้วยเหมือดโคน และห้วยหลวงใหญ่ เป็นต้น

ผืนป่าดงดิบที่สมบูรณ์

บรรยากาศยามเช้าของภูหินร่องกล้า

ในส่วนของสภาพภูมิอากาศของภูหินร่องกล้านั้นมีความใกล้เคียงกับอุทยานแห่งชาติภูกระดึงมากที่สุด คือ หนาวเย็นเกือบตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวบางปีอุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 0–4 องศาเซลเซียส และปกคลุมไปด้วยหมอกทั่วไปในพื้นที่ ฤดูร้อนอากาศจะเย็นสบาย ส่วนฤดูฝนจะมีฝนตกค่อนข้างชุกอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 18–25 องศาเซลเซียส

เอื้องม้าวิ่ง

พรรณไม้

ป่าส่วนใหญ่ของภูหินร่องกล้านั้นจะปกคลุมไปด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ตามบริเวณที่ราบและภูเขาหินลูกรัง มีพันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ ตะแบก ประดู่ ตะเคียน เต็ง รัง เป็นต้น บริเวณที่เป็นพื้นที่หุบเขาหรือตามลำห้วยมีลักษณะเป็นป่าดงดิบแล้งมีพันธุ์ไม้ที่สำคัญได้แก่ ยาง ตะเคียน มะค่าโมง และไม้พื้นล่างจำพวกปาล์ม และหวายเป็นต้น ส่วนบริเวณที่มีอากาศหนาวเย็นบนยอดเขาสูงประมาณ 1,000 เมตรขึ้นไป มีสภาพเป็นป่าดงดิบเขา พันธุ์ไม้ ส่วนใหญ่เป็นไม้เนื้ออ่อน เช่น ไม้ตระกูลก่อ หว้า สารภีป่า ส้าน เป็นต้น

นอกจากนี้บริเวณพื้นที่ราบบนสันเขาดินทรายและลาน–หินทั่วไปจะพบพันธุ์ไม้ และกล้วยไม้สกุลต่างๆขึ้น อยู่มากมาย เช่น ข้าวตอกฤาษี ตะไคร่น้ำ หญ้า–ข้าวกล่ำ เอนอ้าน้อย เอื้องม้าวิ่ง ซ้องนางคลี่ กุหลาบขาว กุหลาบแดง เป็นต้น พันธุ์ไม้เหล่านี้จะออกดอกเบ่งบานสะพรั่ง มากที่สุดในราวปลายฝนต้นหนาว

ไม้ใหญ่ในสายหมอก

สัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในภูหินร่องกล้า

ในอดีตป่าภูหินร่องกล้าเป็นป่าดงดิบทึบ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ค่อนข้างชุกชุม แต่เมื่อมีการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์และมีการสู้รบเกิดขึ้นทำให้ป่าเสียหายเป็นจำนวนมาก สัตว์ป่าถูกฆ่านำมาเป็นอาหาร ส่วนที่มีชีวิตอยู่ก็พากันอพยพหนีไปอยู่ตามบริเวณแนวเขาที่เป็นป่าสมบูรณ์เชื่อมถึงกันได้ สัตว์ป่าที่พบเห็นในปัจจุบันได้แก่ เสือโคร่ง เสือดาว หมีควาย เก้ง หมูป่า สุนัขจิ้งจอก และนกนานาชนิด เช่น นกเขา นกโพระดก นกหัวขวานสามนิ้วหลังทอง นกเขาเขียว ไก่ฟ้าหลังขาว เป็นต้น

น้ำตกหมันแดง

จุดเด่นทางธรรมชาติที่น่าสนใจ

ดอกลิ้นมังกร

แหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นจุดเด่นที่น่าสนใจแยกออกเป็นสองด้าน คือ

ด้านประวัติศาสตร์ *เป็นสถานที่ซึ่งผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เคยใช้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบกิจกรรมต่างๆ สถานที่เหล่านี้ปัจจุบันทางอุทยานฯ ได้เข้าไปดูแลให้คงสภาพเดิม เช่น*

1. **โรงเรียนการเมืองการทหาร** อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นที่ตั้งของโรงเรียนที่ใช้สำหรับอบรมศึกษาตามแนวทางของลัทธิคอมมิวนิสต์ ในบริเวณนี้ประกอบด้วยฝ่ายพลเรือน ฝ่ายพลาธิการ ฝ่ายทหาร เป็นต้น รวมทั้งหมดประมาณ 30หลัง กระจัดกระจายอยู่ภายใต้ป่ารกทึบ

2. **สำนักอำนาจรัฐ** อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นสถานที่ที่ ผกค. ใช้สำหรับดำเนินการทางด้านการทหารและการปกครองมวลชน คล้ายศาลากลางจังหวัด ภายในสำนักอำนาจรัฐมีบ้านไม้อยู่เป็นกลุ่ม มีโรงอาหาร โรงทอผ้า สถานที่อบรม คุก สำหรับผู้กระทำผิด และบ้านพักสำหรับผู้บริหาร เป็นต้น

3. **หมู่บ้านมวลชน** เป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มมวลชน มีอยู่ด้วนกันหลายหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านจะมีบ้านประมาณ 40–50 หลัง ตั้งเรียงรายอยู่ในป่าริมทางที่ตัดมาจากอำเภอหล่มสัก

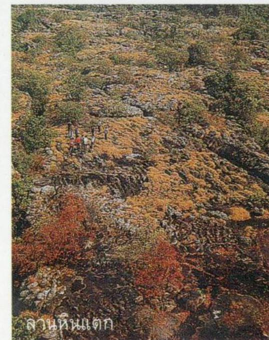
4. **โรงพยาบาลรัฐ** อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 4 กิโลเมตร เป็นสถานที่รักษาพยาบาลคนป่วยสามารถทำการผ่าตัดเล็กๆ ได้ทุกชนิด ภายใต้การดูแลของหมอที่ได้รับการอบรมมาจากประเทศจีน จากหลักฐานที่พบอยู่ในปัจจุบันปรากฏว่ามีตำราแพทย์ ที่น่าสนใจอยู่หลายเล่ม

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ส่วนใหญ่ตั้งกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในเขตอุทยานฯ ได้แก่

1. **ลานหินแตก** อยู่ห่างจากฐานพัชรินทร์ไปทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 300 เมตร ลักษณะเป็นลานหินกว้างมีรอยแตกออกจากกันคล้ายแผ่นดินแยก บริเวณตามเส้นทางเดินหรือตามซอกหินทั่วๆไป นักท่องเที่ยวจะพบกับพันธุ์ไม้ประเภท มอส เฟิร์น กล้วยไม้ดิน และเอื้องหินประเภทต่างๆ อีกด้วย ลานหินแตกแห่งนี้ครั้งหนึ่งทหารเคยเข้าใจว่าเป็นฐานที่มั่นของ ผกค.

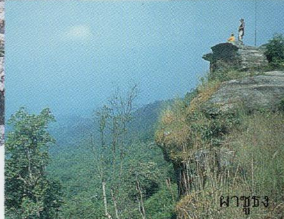

ลานหินแตก

2. **ลานหินปุ่ม** ตั้งอยู่บริเวณเส้นทางเดินเท้า เข้าสู่โลกที่สาม ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 4 กิโลเมตร ลักษณะเป็นลานหินตั้งอยู่บริเวณหน้าผา มีหินขึ้นเป็นปุ่มไล่เลี่ยกันจำนวนมาก เนื่องจากการสึกกร่อนตามธรรมชาติ ในอดีตลานหินปุ่ม ผกค.ใช้ปีนที่พักฟื้นของคนไข้เนื่องจากตั้งอยู่บริเวณหน้าผาลมพัดเย็นสบาย

เส้นทางเดินเท้า บริเวณโลกที่ 3

3. **ผาชูธง** อยู่ห่างจากลานหินปุ่มประมาณ 500 เมตร เป็นหน้าผาสูงชันมองเห็นทัศนียภาพได้กว้างไกลและรอบด้าน โดยเฉพาะเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่งดงามอีกแห่งหนึ่ง ผกค.ใช้เป็นที่ชูธงค้อนเคียวทุกครั้งที่รบชนะทหารฝ่ายรัฐบาล

ลานหินปุ่ม

ผาชูธง

4. น้ำตกร่มเกล้า–ภราดร

เป็น น้ำตกฝาแฝดที่งดงามอีกแห่งหนึ่งของภูหินร่องกล้า อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 5 กิโลเมตร

5. น้ำตกศรีพัชรินทร์ อยู่ใกล้กับหมู่บ้านห้วยน้ำไซ เป็นน้ำตกขนาดกลางเส้นทางเดินผ่านไร่ของม้งลงไปในหุบเขาเล็กๆ เดินย้อนขึ้นไปตามลานหินซึ่งเป็นตัวลำธารประมาณ 150 เมตร ก็จะถึงตัวน้ำตก

6. น้ำตกแก่งลาดและน้ำตกตาดฟ้า ตั้งอยู่เชิงเขาภูหินร่องกล้า แยกซ้ายจากบ้านห้วยไซไปประมาณ 2 กิโลเมตร ก็จะถึงน้ำตกแก่งลาด เดินทางต่อไปอีกประมาณ 3–4 กิโลเมตร จะมีทางเดินแยกซ้ายไปน้ำตกตาดฟ้า หรือน้ำตกด่านกอซางซึ่งเป็นน้ำตกขนาดใหญ่งดงามอีกแห่งหนึ่ง

7. น้ำตกหมันแดง เป็นน้ำตกที่มีความงดงามมากที่สุดของภูหินร่องกล้า มีจำนวนถึง 32 ชั้น ตั้งอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 22 กิโลเมตร ไปทางบ้านภูหินร่องกล้าพัฒนา เดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ 3.5 กิโลเมตร ก็จะถึงตัวน้ำตก นักท่องเที่ยวควรติดต่อและขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่เสียก่อนที่จะเดินทางเข้าไป

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอีกหลายแห่งที่สวยงามและน่าสนใจ เช่น ลานเอนกประสงค์ กังหันน้ำ ประตูวัวหรือสะพานมรณะ จุดชมวิวธารพายุ เป็นต้น

น้ำตกหมันแดง

การเดินทางสู่ภูหินร่องกล้า

อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้าตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 500 กิโลเมตร จากตัวเมืองพิษณุโลกโดยสารหรือขับรถไปตามเส้นทางสายพิษณุโลก–หล่มสัก ระยะทางประมาณ 68 กิโลเมตร จนถึงทางแยกบ้านแยงเลี้ยวซ้ายเข้าสู่อำเภอนครไทยอีกประมาณ 29 กิโลเมตรเดินทางต่อโดยรถสองแถว หรือรถส่วนตัวอีกประมาณ 28 กิโลเมตร ก็จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า

ความชุ่มชื้นอันเกิดจากผืนป่าที่สมบูรณ์

สิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจุบันบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่รองรับนักท่องเที่ยว ทั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านพัก ค่ายพักแรม ร้านค้าสวัสดิการ และสถานที่กางเต็นท์พักแรม นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่

สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้ 61 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทร. (02) 579–5734, 579–7223 หรือ 561–4292–4 ต่อ 725

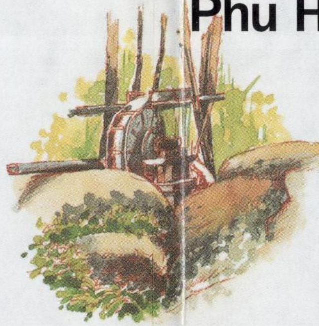
หรือที่ อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า ตู้ ปณ.3 อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก 65120 โทร. (055) 389002

เส้นทางศึกษาธรรมชาติ

บริเวณบ้านพัก

หลักฐานแห่งการสู้รบ

อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า
Phu Hin Rongkla National Park

กม.ที่ ๑๕
Km. 15

น้ำตกผาลาด
Phalad Wf,

น้ำตกดาดฟ้า
Tadfa Wf.

น้ำตกศรีพัชรินทร์
Sri Pacharin Wf.

บ้านร่องกล้า Rongkla Village

กม.ที่ ๓๒
Km. 32

ฐานพัชรินทร์
Pacharin Base

น้ำตกร่มเกล้า
Romglao Wf.

น้ำตกหมันแดง
Man Daeng Wf.

ลานหินแตก
Lan Hin Tak

น้ำตกภราดร
Parabon Wf.

ทางเดินเท้า (ประมาณ 3.5 กม.)

ทะเลภูเขา
Mountains

กม.ที่ ๓๑ Km. 31

โรงเรียนการเมืองการทหาร
Politic and Military Training School

กม.ที่ ๒๖
Km. 26

กม.ที่ ๒๘
Km. 28

กม.ที่ ๒๙
Km. 29

หินเก้าก้อน
Hin Kao Khon

ด่านตรวจทับเบิก

ลานอเนกประสงค์
Multiple use area

ทางเดินเท้า (ประมาณ 3.5 กม.)

สุสานนักรบ ทปท.
Warrior cemeterry

สำนักอำนาจรัฐ
Government Office

ลานหินปุ่ม
Lan Hin Pum

ผาชูธง
Flag-Pale Cliff

ที่หลบภัยทางอากาศ
Airraid

ทิศเหนือ
North

สัญลักษณ์ LEGEND	ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ACCOMMODATION AND FACILITIES
ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ Headquarters	บ้านพัก Bungalow
หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ Substation	ร้านอาหาร Restaurant
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว Visitor Center	ห้องน้ำ Toilet
ด่านตรวจ Checkpoint	ถนน Road / จังหวัด Province
สถานที่ท่องเที่ยว PLEASE TO VISIT	ทางเดินเท้า Trail (footbath) / อำเภอ Distrivt
เส้นทางศึกษาธรรมชาติ Nature Trail	ทางรถไฟ Railway Line / หมู่บ้าน Village
น้ำตก Waterfall	แม่น้ำ คลอง ห้วย Khlong Huay River
ภูเขา Mountain	

ป่านั้น คือมณี มีค่าอนันต์
ป่าดง คงไพร ไทยยั่งยืน